

בסוריה ובלבנון בראשית מאי

ציונים אלה נכתבו בידי איש שהגיע זה לא כבר מסוריה.

מצד שני ידוע, שהמרכז הנאצי בבירות מסר הוראות מסוימות לסוכניו בדמשק, חלב, חומס, חמה ועוד, לקיים הרגשה של מתיחות בתוך הציבור, לנהל תעמולה אקטיבית נגד אנגליה ולהחזיק את האנשים הפעילים במצב של הכנה לכל דבר שירדש מהם בכוא השעה. המרכז הנאצי מנהל תעמולה נמרצה גם נגד ממשלת נקאש בלבנון. מכשיר עיקרי לכך משמש לנאצים מחנה הַנְּבָקִים שבקרב הדרוזים, אשר בין מנהיגיו נמנים עאדל ארסלאן ועארף אל נקאדי, — סוכנים נאצים מובהקים. אלה מנהלים את פעולתם נגד ממשלת נקאש בטענה שהדרוזים קופחו בשעת חלוקת התיקים בממשלה החדשה. אמנם גם הדרוזים של המחנה השני — הנינבלסים — טוענים נגד הקיפוח הזה. אך בעוד שאלה מוכנים לנהל את המו"מ עם ממשלת נקאש בדרכי שלום, מחפשים אנשי הַנְּבָקִים תואנות להתנגשויות. בימים אלה אירעה התנגשות דמים באל-שרף, בסביבות בירות, ובה נהרגו כמה דרוזים וגם אחדים מהצבא הצרפתי. ראוי לציין, כי תעמולת ארסלאן ונקאדי מכוונת גם נגד הנוצרים המרוניטים. מצב הרוחות בהר הלבנון בימים אלה מזכיר במקצת את האוירה ששררה שם בזמן התנגשות-הדמים בין המרוניטים ובין הדרוזים ב־1860. בכלל משתמשים הסוכנים הנאצים בסוריה ובלבנון בסיסמאות מוסלמיות קיצוניות. בנידון זה יש חילוקי דעות ביניהם לבין הועדה האיטלקית, המתנגדת לשיטת תעמולה זו ורואה בה סכנה לעתיד ההשפעה האיטלקית בקרב הישוב הנוצרי, המוכן בלית-ברירה להחליף את הצרפתים באיטלקים.

עיי הקמת ממשלת עאזם בדמשק וממשלת נקאש בבירות הצליח הנציב הצרפתי העליון, הגנרל דנק, למנוע לזמן מה התפתחות מאורעות רציניים בסוריה, אחרי שסערת הרוחות החלה לקבל שם צורה חריפה למדי. אולם יודעי דבר אינם סבורים, שעם הקמת ממשלת עאזם שקמו הרוחות לגמרי ואין עוד כל סכנה למאורעות פנימיים חדשים. ישנם סימנים המעידים ברור על תסיסה הנמשכת והולכת בקרב אותם הגורמים שהיו אחראים לשביתה הכלכלית (חברי "הגוש הלאומי" והארגונים הנאציים המתחפשים באצטלה של ארגוני נוער לאומיים). שוכרי אל כוות לי שהשתדל לנצל את השביתה הכלכלית לעיניים פוליטיים ולתעמולה פרורנאצית, לא הניח את נשקו גם אחרי עליית אל-עאזם לשלטון, והרי הוא מתפאר שדנק עוד יבוא לבקש את עזרתו בקרוב, אחרי שיכיר שלא עאזם ולא פְּכָרִי הם האנשים אשר בכוחם למשוך אחריהם את הציבור הסורי. לפי שעה נפסקה השביתה ללא התנגדות כל שהיא מצד הציבור או החנונים, והחיים חזרו ברוב ערי סוריה למסלולם. לא ברור עדיין אם הצלחת דנק נובעת מכוח השפעתם של הצרפתים על הציבור הערבי, שטרם פסקה, או שגרמה לכך פסיביותם של הסוכנים הגרמנים והאיטלקים, שברגע זה לא רצו להביא את הרתיחה בסוריה לשיאה, בחפצם למנוע עיי כך הצדקה להתערבות פעילה מצד האנגלים בעניני סוריה. אפשר שכונת הגרמנים היא לרחות את התפתחות המאורעות לזמן-מה, בהתאם לתכניותיהם הצבאיות הנוגעות לא לסוריה בלבד אלא גם לארצות השכנות.

אף שאינו מחבב אותם כשהם לעצמם, ובלבד שלא ליפול קרבן בידי המוסלמים או הדרוזים. ממשלות עאזם ונקאש מקדישות את עיקר תשומת לבם לסידור העניינים הדחופים בשטח הכלכלי – שהם שגרמו לתחילת המאורעות בסוריה ובלבנון בסוף פברואר 1941. הנציבות הצרפתית משתדלת להקל ככל האפשר על הממשלות במילוי תפקידן. מספרים, שהיו לדנץ בניהול זה חילופי דברים חריפים עם ממשלת ווישי שדרשה כי הבקורת על מחסני המזון תוסיף להיות בידי הצרפתים בלבד ושחלק מהמלאי יועבר לצרפת. דנץ טען, שאם יש ברצון הצרפתים לשמור על השלטון בסוריה ולמנוע כוחות זרים מהשתלט על שטח המנדט הצרפתי, כי אז אין ברירה אלא לפתור את הבעיות הכלכליות הבערות לשביעת רצון התושבים. נצחה דעתו של דנץ.

גם עאזם וגם נקאש ידועים כאנשים הגונים המסורים לענייני הציבור, ובהשקפותיהם אינם נוטים אחרי הלכידות של שלטון הדיקטטורים. גם חברי הממשלות קרובים להם בדעה, אף על פי שכל אחד מהם עלול להחליף את עורו, אם רק ישתנה המצב בכיוון זה או אחר. גם עאזם וגם נקאש נקראים כעת כתואר „ראשי המדינות“, שבא במקום התואר הקודם „ראשי מועצות המנהלים“; השם החדש מותאם לתואר שנושא פֶּטֶן בכבודו ובעצמו.

*

ראוי לציין את התנכרות האוירה האנטישמית בקרב הצרפתים בבירות. עתונים הקרובים לנציבות העליונה מפרסמים מאמרים אנטישמיים מובהקים; מאשימים את יהודי סוריה והלבנון בספסרות בזהב ובחמרי מזון וכן בתכניות של יציאה מן הארץ מחמת התקרבות הגרמנים למזרח התיכון. באותם העתונים באו גם דברי האשמה כלליים על היהדות העולמית והותקפה הציונות כ„קונספירציה של פלוטוקרטים יהודים במדינות הדימוקרטיות“. במקהלה זו לוקחים חלק גם העתונים

הארמנים, שרובם משמשים את הנאצים; הנאצים רואים בארמנים מכשיר מצוין לפעולה נגד התורכים וכן לכל מעשה אחר הזקוק לקונספירטורים מנוסים ונועזים. לפני זמן-מה קרה מקרה אחד שהוא אופייני למדי ליחסם של השלטונות הצרפתים אל היהודים. בלגיון הזרים, שמעולם לא הקפיד על מוצאם של מתנדביו, נערך פתאום מפקד בשאלה אחת בלבד: מי מהמתנדבים הוא ממוצא יהודי? נמצאו אחדים שאישרו את מוצאם היהודי, ומשכורתם הופחתה בסנטימים אחדים ליום... העתונים האנטישמיים „גרינוואר“ ו„קנרד“ נפוצים עכשיו ביותר בין הצרפתים. ישנם סוכנים העוסקים בהפצת ספרות זו גם מתוך לקיוסקים ובתי-מכר ספרים. אין ספק, שהארגון ה„גליליסקי“ בבירות עוסק במלאכת-מצוה זו, והוא גם משמש את המרכז הנאצי בפעולותיו בתוך הציבור הצרפתי.

*

בין התופעות האחרונות בשטח המנדט הצרפתי אפשר לציין גם את התעמולה היפנית, המתנהלת באופן שיטתי בקרב המוסלמים. מנהל התעמולה הוא מזכיר הקונסוליה היפנית בבירות – יפני שנמר את חוק לימודיו באוניברסיטה המצרית, היודע את השפה הערבית על בוריה ובקי בשאלות המזרח התיכון.

בקרב אנשי המסחר מתנהלת תעמולה יפנית ע"י סוחר בירותי הקשור בקשרי מסחר עם יפן. סיסמת התעמולה היפנית היא: „אסיה למען האסיתים“ מצד אחד, ותמיכה ברעיונות השוטליטריים של הנאצים והפשיסטים וחזוק השפעת ה„ציר“ בקרב הערבים מצד שני. ספרות על יפן נפוצה בשפות שונות בבתי מסחר וספריות. אישים פרטיים מקבלים מזמן לזמן חומר אינפורמטיבי על יפן. נפוצה מאוד הדעה, שהציריות והקונסוליות היפניות במזרח התיכון משמשות את גרמניה ואיטליה בהעברת חומר בדואר הדיפלומטי, וכן גם במסירת אינפורמציה פוליטית וצבאית.

בתורכיה בימים אלה

(ר ש מ י מ מ ח ו ד ש מ א י)

את הרגע בו היא עלולה ליהפך לנפסל התלוי
בחסד הנאצים. וראי היו התורכים שמחים
לכל התקרבות מצד רוסיה אליהם, והם
מוכנים לכל מו"מ שימצא חיוק ממשי
להבטחות הרוסיות שניתנו לתורכיה בזמן
האחרון. ואולם הגירוש הדמונסרטיבי של
הציריות הבלגית, הנורבגית והיוסנוסלביית
מרוסיה, אינו עלול לשמש סימן מעורר: וזהו
מעשהו הפוליטי החיצוני הראשון של סטאלין
לאחר שהחזיק רשמית בראשות הממשלה.
אין להניח שהתורכים יעשו איזה צעד
בלתי זהיר מצדם, שיסבך אותם במלחמה.
מבאן נובעת גם עמדתם הקפדנית לגבי
המתהווה בסוריה ובעירק ולגבי כל העלול
להתהוות במקומות אחרים בשכנותם. את
מזימות הנרמנים באי"ן ובסוריה, את אפשרות
המהומות בשאר הארצות השכנות מעריכים
התורכים כחלק של תכנית-פלישה גרמנית
כללית למזרח התיכון. התורכים לא יתערבו,
איפוא, בעיניים הללו בפועל, כל זמן שלא
יכנסו למערכה הכללית. אכן עמדתם
המתנגדת לממשלת רשיד-עלי בולטת בכל.
אמונת התורכים בנצחונן הסופי של
אנגליה ואמריקה היא מוצקה, על אף
הכשלונות של אנגליה בחדשים האחרונים.
הם נוטים לקבל את ההנחה, שהמערכה
המכרעת תהיה לא בחלק זה של העולם,
אלא באוקינוס האטלנטי ובאיי אנגליה נופא.
ואולם בסיפוק רב קיבלו את דבריו האחרונים
של וינסטון צ'רצ'יל בפרלמנט על חשיבות
המערכה במזרח התיכון. ומקוים הם
שרוחו של צ'רצ'יל תחדור לכל ענפי
הדיפלומטיה הבריטית אשר בחבל עולם זה.

מ. ד.

לא חל כל שינוי בעמדת תורכיה.
השומרת להלכה ולמעשה על בריתה עם
אנגליה. אך בו בזמן אפשר לציין רוח של
דאגה בפני העומד לבוא.

ברי שאם הגרמנים יפנו היום לתורכיה
באוליטמטום הדורש הכנעה, ידחו התורכים
את הדרישה ויתנונו בכוח מפני פלישת
הגרמנים. הנשיא, המרשל צ'קמק, והקצינים
הצעירים, וכן גם רוב אנשי השלטון, מחזיקים
בכל תוקף בעמדה זו. החלטתם להגן על
העצמאות של תורכיה אינה מותנית במידת
העזרה שתגיע מאנגליה.

אומרים שהמפקדה הגרמנית דרשה
לתקוף את תורכיה מיד עם סיום המערכה ביוון,
וביחוד אם לא תבוא התקדמות בחזית מצרים.
לעומת זה נוטה פון פאפן, הציר הנאצי
באנקרה, להמתין ולשבור את כוח התנגדותה
של תורכיה באמצעים דיפלומטיים ומוסריים.
כגון: הפחת המרד בעירק, לחץ על רוסיה
שתבליט כי מוכנה היא להפקיר את התורכים,
חיוק הקשרים הכלכליים בין גרמניה
לתורכיה, חוזה אי-התקפה וכדומה. הנרמנים
מנהלים תעמולה בכיוון זה באמצעות העתונות
בארצות הניטרליות, וביחוד דרך ווישי
ותחנות הרדיו שלה.

עמדת רוסיה מהוה גם כיום כמו בעבר,
נקודה סתומה בחישובי התורכים. התורכים
אינם נוטים לבטוח בכוונות הידידותיות של
רוסיה הסובייטית ובתוקף החלטותיה לעמוד
בפני לחץ חדש של היטלר. לדעתם יעשה
סטלין הכל כדי להשתמש מהתנגשות עם
היטלר, אף על פי שההיסוסים והויתורים
האחרונים של רוסיה מחלישים אותה ומקרבים